

Uredništvo i uprava
ZAGREB, MASARYKOVA 28a
Telefon 67-80
Uredništvo in uprava
za Slovenijo in slovenski del
Julijske Krajinje
L.J.U. LJANA, Erjavčeva 4a

ISTRA

Narod, koji se odriče ma i jedne
stope krvi i znojem otaca matopile-
ne zemlje svoje nije dostojan da se
nazivlje narodom.

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

MANJINSKI PROBLEMI
U RASPRAVI TALIJANSKOG PRAVNIKA

U spomenici što in je nedavno izdalo
društvo »Jadrani« u Mariboru objelodanjen
je silideći interesantan članak prof. Dr.
Lava Cermelca.

U drugom poglavlju svoje knjige »Life
and death struggle of a national minority«
(Ljubljana 1936) odnosno u istom poglavlju
francuskog izdanja toga djela pod naslovom
»La minorité slave en Italie« (Ljubljana
1938) ja sam se opširno pozabavio
problemom pravne zaštite naše manjine.

Opširno sam pisao o obavezama, što ih je
Italija preuzela, i o raznim izjavama nje-
zinih odgovornih predstavnika, koje su ba-
rem moralno Italiju nemalo vezale.

Formalne obaveze preuzela je Italija
ugovorom sklopljenim 23 oktobra 1922. u
Santa Margheriti, glede jugoslovenskih drž-
žavljana u Zadru, ugovorom o Rijeci od
27. januara 1924. i tzv. Neptunskim ugo-
vorom od 20. jula 1925 glede jugosloven-
skih državljana na Rijeci.

Jedino član 6 zadnjeza od spomenutih
ugovora priznaje pravo upotrebe materin-
skog jezika u privatnom i trgovačkom ži-
votu, tisku i javnim skupštinama također
italijanski državljanima jugoslovenske na-
rodnosti, koji stalno prebivaju na Rijeci.

Glede ostalih krajeva postoji samo čitav
niz svečanih izjava. Kako se u Italiji u
praksi provodi odnosno ne provodi zaštita
manjine, je općenito poznato. Ja sam u
svomiru svoje spomenuti knjigama izložio
pravo stanje bez ikakvog komentara ili
kritike. Ovaj put želim da osvetlim to
stanje sa stanovišta same fašističke Italije.

Pri tom ću se držati knjige: Giuseppe
Domenico Musso: »La protezione minorita-
ria e la sovranità« (Esano della questio-
ne nel rapporto italo-jugoslavo, Roma 1936).

Suglasno sa drugim talijanskim pravni-
cima, kao na pr. A. Cavalleriem i Z. An-
zilotiem, odriče Musso manjinama sa
pogotovu pojedincu pravo da budu »sub-
jekte« međunarodnog prava. On im pri-
znaje samo svojstvo »objekta« (»Res inter
alias acta«). Zato ne može manjinama za-
štita biti nikakva juridička nego samo mo-
ralna dužnost države. U koliko si država
nije svojvoljno vezala ruku ugovorima i
sporazumima, smije postupati sa manjinama
kao i sa ostalim svojim državljanima, a i
inače. Druge države se ne smiju mišljati
u to — osim u okviru obaveza. Što in je
preuzela na sebe sama država — i Italija
kao takova ne može postići svojih zahtje-
va, jer nije subjekt međunarodnoga prava.

Italija specijalno nije preuzela, osim u
početku spomenutih odredaba glede jugo-
slovenskih državljana na Rijeci i u Zadru,
nikakve međunarodne obaveze. Zaključak
Društva naroda od 21. septembra 1922. na
koll je pristala i Italija i po kojem bi drž-
žave, koje nijesu vezane nikakvim među-
narodnim ugovorim, dale manjinama na
svom teritoriju bar stepen pravdnosti i
tolerancije. Što za odnosni zaključak od-
viđaju, je po Mussovom mišljenju, koll se
pri tom poziva na Mandelstama, bio tek
puta želja.

Zato odbija Musso već u principu pri-
govor da se je Italija, svojim postupkom
sa manjinama ogrješila o međunarodno
pravo. On uopće niječe svako nasilje nad
manjinama izuzevi iznimke na početku fa-
šističkog zibanja, koje međutim nisu bile
značajne samo za teritorij na kom žive
manjine, nego za cijelu Italiju, a kola su
po Mussovoj tvrdnji opravdavali sami do-
gadaji.

Fašistička Italija ima dakle po Musso-
vom tvrdjenju posvema slobodne ruke u
svom postupanju sa Slovincima i Hrvatima,
koll su talijanski državljan.

Musso se ni ne žaca otkriti, koll je
osnovni princip, po kom se Italija u tom
pogledu ravna. On otvoreno priznaje da
Italija, koja je u praksi provela originalnu
konceptiju države i državljanja, provodi
nad slavenskom manjinom asimilacionu po-
litiku da joj ne dopušta one zaštite, koja
bi samo umanjila talijansku suverenost. Ta
bi zaštita baš po toj manjinskoj skupini
dopuštala umiježavanje jugoslovenske drž-
žave u talijanska unutrašnja pitanja.

Italija, kaže Musso, niti s etičkog stano-
višta ne zatire jugoslovensku manjinu,
nego in jedino ne daje onih prava koja
po sadašnjoj fašističkoj konceptiji nisu do-
puštena niti drugim talijanskim državljanima.
»Osnovni principima, dobivenim u
francuskoj revoluciji Italija je suprotstavila
»pravo« dužnost državljanja i tako uklo-
nila sve one mogućnosti, koje nijesu u
skladu sa moćnom državom i koje konačno
svršavaju na štetu države, t. j. na štetu
svih.

Zato ne može fašistička Italija dati na-
rodnoj manjini na svom teritoriju nika-
kovihi prava ni nikakve zaštite, jer ih ne

ITALIJANSKA VOJNA SILA
V ŠTEVILKAH

Trst, julla 1939. V činopisih stal-
no čitamo o italijanskoj vojnoj sili, zlasti
o trčtvi, da Italija lahko u primeru
vojne postavi na boljšie 10 milijonov
dobro izvežbanih in oboroženih mož. Ker
se zde morda na videz te številke nekoli-
ko pretirane, zlasti z ozirom na razme-
roma majhno število vsega prebivalstva
Italije, bomo spodaj pokazali statistično,
kako je Italija prišla do tega zelo vi-
sokoga števila. Ako razdelimo italijansko
prebivalstvo po letih v različne raz-
rede, potem vidimo, da znaša število
moških do petega leta 2, 672.272, od 6
do 13 leta 3.546.846 (od tega od 8 do 13
let 2.680.995, od 14 do 20 leta 2.410.826
(od teh od 17 do 20 leta 1.130.712, od
21 do 55 leta 9.573.339, od 56 do 64 leta
1.409.972, nad 64 let 1.510.675.

Glavno jedro armade bi tvorili let-
niki od 21 do 55 leta, deloma tudi oni od
17 do 20 leta. S tem dobimo popolnoma
enostavno število 10 milijonov, in več ki
na bi tvorili oboroženo silo Italije v pri-
meru vojne. Seveda niso pri tem vsište
tudi njih kolonijalne čete, ki jih je Italija
že deloma upeljala in organizirala v Li-
biji ter bez dvoma isto pripravila tudi
v Abesiniji.

Gornja števila pa vsakekor zahteva-
jo nekoličo kritične presoje, zlasti z
ozirom na dejstvo, da tvorijo ta masa vo-
jaštva, obenem tudi glavno delovno silo
v zaledju, ki naj predvsem oskrbuje
vojno industrijo, poljedelstvo in državno
upravo. Po ugotovitvah vojaških stro-
kovnjakov današnjega časa, bi moral
imeti vsak vojak na fronti najmanj 17
ljudi v zaledju, ki bi zanj in namesto

njega opravljali delo, obenem pa oskr-
bovali zanj vse potrebno. Šele na ta na-
čin in organizirana armada bi bila, da se
izrazimo v smislu fašistične terminolo-
gije, »zdrava« in država ne bi preveč
trpela. Tako bi po tem stanju današnje
velesile, razen morda Anglije, Ame-
rike in Rusije, lahko postavile na bolj-
šie le po par milijonov mož. Ker pa fa-
šistične države že sedaj uvajajo vse svoje
gospodarstvo in celo življenje popo-
lnotno v vojno stanje, vsakekor gornja
trditve, oz. teorija vojnih stroko-
vnjakov za njih ne more držati. Zlasti
ne za to, ker je njih namen v bodoči
vojni napadati in zmagovati in si tako
z vojno pridobiti in nadoknaditi potro-
šene dobrine. — a.

POLDRUG MILJON POLJAKOV V
NEMCIJI

Ravnatelj katoliške agencije prelat Z.
Kaczyński, ki se je udeležil ljubljanskega
kongresa, je med drugim v intervjuju s
»Slovincem« to-le izjavil o Poljakihi izven
mei:

»Mi Poljaki, kakor vam je znano, ho-
čemo živeti iz vsega srca v miru z vsemi
našimi sosedi. Čeprav je za mejnimi repu-
blikami še veliko naših bratov, samo v Nem-
čiji poldrug milijon, ki so brez šol in ma-
terinskega jezika v cerkvi, nočemo naših
pretnelj uresničiti z brutalnno silo. Toda
če bomo napadeni, smo pripravljeni braniti
se do zadnje kaplje krvi, kajti imamo do-
bro oboroženo silo in verujemo v svojo
znago. Trditelj moremo namreč, da bo v
primeru vojske ob ramena naših voljakov
stopil tudi vse naš narod brez izjeme.«

KOROŠKI SLOVENCI NE BODO ZAMENJANI
ZA JUGOSLOVANSKE NEMCE

»Koroški Slovinci« je prinesel sledeči
zanimivi poziv:

»Po deželi krožijo vesti, ki vzbujajo
med ljudstvom razburjenje in nemir. Ne-
poklanten trdiljo, da bodo Slovenci, ki so se
pri zadnjem ljudskem štetju priznali k slo-
venski narodni družini, prislino izseljeni in
zamenjani z Nemci iz Jugoslavije, da bodo
narodno-zavednim Slovincem odvzete so-
bne ugodnosti državnega zakona, koll
podpore novoporočencem, doklade za otro-
ko itd.

Slovenska prosvetna zveza opozarja, da
no državnem zakonu in po izjavah odloču-
telnih oblasti nihče ne sme zaradi sloven-

narodne zavednosti trpeti niti najmanjše
škode stvarnega in osebnega značaja. Ose-
be, ki razširjajo take vznemirljive vesti,
nai takoi naznanjajo orožništvo. Tudi Slo-
venska prosvetna zveza bo razburiljive iz-
jave, ki motijo javni red in mir, takoi
naznanila državni policiji.«

Z ozirom na preseljevanje Nemcev iz
Južnega Tirola so se raznesle fantastične
govorice in ni čuda, da se širijo fašistične
vesti tudi na račun Koroških Slovincov. V
vez s tem bi pa omenili vest, ki se je po-
javila skupno s preseljitvijo Tirolovcv v
Nemčijo, da namerava nemška vlada naseli-
ti v svoje nove podanike na južnem Koro-
skem.

daje niti Talijanima, koll su se »svjesni
dvoje mislje živih i vitalnih državnih rad-
nika svojevoljno odrekli toga pravca.

»Italija se čak ponosi, tvrdi«. Musso,
svetom asimilacijskim zahtevima to ih u
nekim ruku opravdava, kao što s druge
strane opravdava aspiracije svojih dalmat-
inskih patriota, jer da su prirodne i histo-
rijske granice šire, nego su one, koje su
povekli njeovni ugovori.

Nasilja nad manjinama su se kako
priznaje Musso, uistinu dešavala, ali su se
po njegovoj tvrdnji, kako smo rekli, vršila
samo u vrijeme fašističke revolucije. »Bila
su čak zdrava i odnosila su se više ili
manje na sve državljanje, jer su bila po-
sledica izvanrednog patološkog stanja ta-
lijanskog naroda, koje je poznato pod ime-
nom »Fašizam u akciji«. »Nakon pohoda
na Rim«, kaže Musso, »fašistička stranka
poštiva svako individualno pravo, pa je iz-
radila potpuni vladin nacrt, koll je uvrstilo
i pokušao potalijančiti manjine, a da nije
time prekršila obaveze. Što ih je preuzela
prema Jugoslaviji.

Ta volja talijanske vlade, da vrši u
punom opsegu politiku potalijančavanja
drugih manjina je — kaže Musso — »po-
sve opravdana, jer je Italija konačno de-
finitivno stekla — osim Dalmacije — svoje
granice i sad mora pospješiti asimilaciju
raznih narodnosti, koje su joj milovinom
ugovorima dodijeljene«. Musso uopće sma-
tra da je asimilacija najbolji način za oču-
vanje mira, jer se tako novi manjinski el-
ementi posvema izjednačuju s ostalim drž-
žavljanima i sačuva se netaknutom suve-
renost države. Italija se je te metode stro-
go držala »Na jednoj je strani upoznavala
manjinu s Italijom i budila u njoj ljubav
do Italije, time, što je širila po svim seli-
ma, po svim kućama talijanski jezik, i što
je povećala dodir među Talijanima i dru-
gorodnicima i konačno što je posvećivala
veliku brigu materijalnom stanju kraja u
kom žive Jugoslaveni. S druge strane pak
uništavala je u okviru svojih mogućnosti

sva, što je mirisalo po jugoslovenskom
uplivilu.

Kakav će uspjeh imati fašistička Italija
od takvo politike? Musso kaže, da će se
jugoslovenska manjina prije ili kasnije po-
talijančiti; pogotovo da će nova generacija
podleći »čudesnoj fašističkoj organizaciji«.
Takvo rješjenje pak bilo bi po njegovom
mišljenju ne samo s pravno, nego i s etič-
kog stanovišta ispravno.

Musso nam u svojoj knjizi nije rekao
ništa novo. Potvrdio nam je samo ono,
što nam je to sadašnje prakse bilo i pre-
dobro poznato. Uprkos tome moramo mu
biti zahvalni za njegovu iskrenost.

Ipak držimo da se je Musso grđno pre-

ŠTO KAŽU MADŽARI
o preseljavanju Nijemaca
iz Južnog Tirola

Budimpešta. — Preseljavanje Nije-
maca iz Južnog Tirola izazvalo je u cijeloj
Madžarskoj dubok dojam, koll je toliko
snažnije, što se radi o naseljeno naseljenim
sećlicima, a ne umjetno naseljenim koloni-
stima. U vanjskoj politici pogledu go-
vori se o dalekosežnoj koncesiji Italiji i o
jednom velikom uspjehu Mussolinija. Mo-
go se spominje, da je talijanska diploma-
cija sa napetim interesom pratila zadnjih
mjeseci politiku njemačkih narodnostihi
grupa u Srednjoj Evropi. Kako gotovo sva
manjinska pitanja leže u zoni evropskog
istoka, to se sada ovdje nabacuje pitanje,
da li će preseljenje južnih Tiroloca imati
utjecala i na druge manjine u Južnojistočnoj
Evropi i da li će se negdje drugdje moći
primijeniti ista metoda. Smatra se da nje-
dana država kola dolazi u obzir, ne će sama
od sebe preuzeti sličnu inicijativu, ali se
može sa sigurnošću uzeti, da će neke
države u buduću, ako njihove manjine sta-
ve neke zahtjeve, upokoziti na primjer oso-
binihi država u Južnom Tirolu i nezado-
volnih manjinama preporučiti dobrovoljno
iseljavanje. U svakom slučaju makar pla-
niraju Južnog Tirola ostanu i izolirano, u ras-
pravama o manjinskom pravu izbio je novi
momenat, čije se posljedice ne mogu pre-
vidjeti!

POLOŽAJ TALIJANA U ABESINIJI
NIJE OČAJAN

Kategorički demant talijanskihi Novota.

Rim. — Kategorički se demantiraju tvr-
dnje sadržane u jednom članku pariškoga
»Soina«, koll je napisao neki mladi Abesi-
nac. U tom članku se tvrdi, da je talijans-
ka okupacija Abesinije učvrstila osjećaj
nacionalnog jedinstva Abesinaca i da su u
nekim pokrajinama Abesinije, kao što su
Gozdžam i Ieraf formirano dvije abesinske
vojske, od kojih je jednoj uspjelo, da po-
stigne Talijano iz Gondara i da zarobe
talijanskog generalnog guvernera. »Ovo su
smišljene i absurde laži, koll je istina da
u cijeloj Abesiniji vlada mir i disciplina
i da narod nesmetano obavija sve svoje
poslove. Isto tako se po talijanskom upra-
vom provode veliki javni radovi, u kojima
je uspjelo 20.000 urođenika«. Ovih dana
tvrde talijanski listovi, stavljena je u pro-
met nova cesta Deba—Markosi, a uskoro
će biti otvorena i cesta kroz Dankaliju.

8. Obiščite
MARIBORSKI TEDEN

OD 5. DO 13. AVGUSTA 1939

Polovična vožnja na železnicah od 1. do 17. avgusta 1939.

VELIKA GOSPODARSKA IN KULTURNA REVIIJA

Industrija — Trgovina — Obrt — Kmetijstvo —
Velika tekstilna razstava — Tuiskoprometna
razstava — Gostinstvo — Vinska pokušaja — Razstava
narodnih vezenin — Narodopisne razstave — Jubilejna
gledališka razstava — Skautska razstava — Razstava
malih živali — Številne specialne razstave — Koncertne
in gledališke prireditve — Sportne prireditve — Veselčni
park na razstavišču itd.

5.-6. avgusta festival slovenskih narodnih običajev

Obiščite Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji!
Obiščite zeleno Pohorje in sončni Kozjak!
Obiščite vinorodne Slovenske gorice!
Obiščite veseli Maribor in njegovo okolico!

Mariborski teden je najlepša prilika za obisk naše severne meje!

MALE VIJESTI

Italija želi isušiti Skadarsko jezero, te u tu svrhu predlaže, da sa svoje strane i Jugoslavija sudjeluje u tom velikom poduhvatu sa investicijom od dvije stotine milijuna dinara.

U Rimu je otvoren tečaj inštitučke nauke za strance, a medju učesnicima se nalaze i mnogi polaznici iz Jugoslavije. Bilo bi interesantno znati njihova imena.

Svo tallansko parlamentarne moraju počevši od 1. kolovoza nositi čista tallanska nacionalna imena.

Aida Noni, Tallianka, koja je od nedavna član zaredbečke opere, kostime od 25. srpnja do 10. kolovoza na festivalu tallianske glazbe kod Sv. Justa u Trstu.

Stalan porast deficita (gubitka) velikih dnevnika u Italiji na dnevnom je redu. Tako poznati dnevnik «Giornale d'Italia» bilježi u prošlot godini gubitak od 1,37 milijuna lira, isto se tako u deficitu nalazi dnevnik «Tribuna», «Stampa» i mnogi drugi listovi.

«Kulturband» (njem. nacionalistička organizacija) u Jugoslaviji naredio je svojim članovima, da svaki bračni par mora roditi najmanje četiri djeteta, a za one, koji ne rode, raspisuje se namet u korist Kulturbanda!

Ljetni tečaj tallianskoga jezika u Zagrebu priređuje Društvo prijatelja tallianske knjižice. Tečajevce drži J. Jernei, knjižničar tallianskog odjela Romanskog seminara na Sveučilištu u Zagrebu.

Italija kupuje duhan u Jugoslaviji i, glasom sporazuma sa Upravom državnih monopolata, preuzimati će godišnje 500.000 kg. duhana.

«Narodni listy» u Pragu zabranjeni su na 3 dana, jer su objavili članak pod naslovom «Govorite češki».

Izbori na Malli završeni su pobjedom anglofilske stranke, koja je dobila 7 članova u novom državnom vijeću. Italofilska stranka dobila je samo 3 člana.

Kolonizacija Libije napreduje, jer će uz 20.000 seljaka iz prošle godine krenuti i ove godine u septembru datih 20 hiljada tallianskih seljaka u već dorasnu novu velika naselja na afričkoj obali. Ovih dvadeset tisuća novih emigranata, većinom Sicilianaca, pridružiti će se u Africi onim dvina desetakom tisuća kolonista, što su otišli iz Italije prije nekoliko mjeseci. Ti «kolonisti», koji odmah poslije svoga odlaska podpadaju pod strogu vojničku disciplinu, u stvari su vojnici... Da bi se medju njima odvojili ratnički duh, Radio-Tripoli dale emitirao, osobito nedjeljom jutro, koje su mnogo češće nego li obična propaganda tallianskog radija.

Kolonizacija u Sudetima provesti će se tako, da na zemljišta čeških kolonista dođu njemački seljaci iz Mecklenburga.

Izradien je nacrt o preseljenju češkog naroda. U prvom će se redu preseliti 1.750.000 Čeha iz praške, plavske i moravsko-ostavske oblasti. Iz ovih krajeva odseliti će Česi u Njemačku, iz spomenutih pokrajina doći 750.000 Čeha, a jedan milijun iz drugih; 200.000 Čeha biti će nastanjeno u području ujednocenja u Poruhiju, 250.000 kod cestovodstva, a 200.000 u podjelstvu. Za ostale će se naći drugi poslovi. Češke radnike slijediti će njihove obitelji.

Željeznička veza preko Jadrana. Tallianski listovi izvjavljaju da je uprava tallianskih željeznica izradila plan o gradnji željezničkog traseka izmedju Barija i albanske obale. Ova traseka omogućit će željezničku vezu preko Jadranskog mora sa Albanijom, a miedno prevoz putničkog i teretnog automobilskog prometa.

Italija i Libija imaju 44.300.000 stanovnika. Službene novine donose, da je na temelju posljednjeg popisa u Italiji i Libiji 39. lina bio 44.400.000 stanovnika.

Poskupljenje šećera na Rijeci. U slobodnoj zoni Rijecke zavlada je nestašica šećera i trgovci dobivaju samo jednu trećinu prijašnjih kontinencata. Ušljed toga je šećer u detaljnoj trgovini poskupio i to za 50 centesima, od 2,05 na 2,55 lira.

Izvoz umetne svile iz Italije se je letos silno dvignul. Italija je letos u prvih petih mjesecih izvozila 11.351.603 kg. laui u istem času pa je 6.559.173 kg umetne svile. Ta dvije je najveć razumljiv je usljed toga, ker ljudje imaju već toliko namirja, da bi kupovali druge pristino izdelke.

Prodajo turističnih lirage je začasno ukinih «Putnike», ker je bilo popolnoma izkorišćeno dobrotime, ki je bilo došlo u Rimu u ta namena na razpolago. Ta ukrep je miedne je razumljivjen in turistično lirage poput dobre. Iz tega je razvidno kako mnogo putujuće seđaj naši ljudje preko miedne, sad je bil že u sredni sezoni izrabljen ves kredit določen u ta namna. Čudno je je to, da hodijo drugi obučavati naše kraje, mi pa drugim kakor, da bi svoje res tako dobro poznali. Zgleda, da svojega ne znamo še dovolji ceniti. Poleg tega pa razmetavamo svoje premoženje drugod. Zanimljivo je u tem oziru poročilo beogradske policije, po katerem je bilo letos v njenem področju izdanih od sedaj nad 14.000 dovolicaj za potovanje v inozemstvo, to je trikrat več kot lani u istem času.

Trstodnog kraja

POSTAVLJANJA I PREMJEŠTANJA SVEČENIKA U TRŠČANSKO-KOPARSKOJ BISKUPIJI

Trst. — Tršćanski biskup Santin zaredio je u katedrali Sv. Justa 7 novih svećenika. Od ovih je postavio Petra Fovani, rodom iz Pirana u Štedenj, Ivana Tapazina, rodom iz Trsta u Pićan, Ivana Albanese rodom iz Buja isto u Pićan, Ivana Sofića iz Pazina u Novigrad (Cittanova), Klementa Barkovca, rodom iz Brseca u Buzet, Franju Zlobca iz Avbera u Postojanu.

Premješteni su: Josip Sossa iz Pazina u Karkauca, Mario Koclančić iz Izle u Sušnjelcu, Franjo Bonifacio iz Cittanove u Grdoše, Anton Orzan iz Umaga u Račice, Ferdinand Senchi iz Draguča u Kršan sa vođenjem istodobno i župe Kozljak, Ernest Bele, iz Buzeta u Movraž, Mihael Planušek iz Movraža u Suhorje na Krasu, Rudolf Barbis iz Suhorja u Cernicu, Franjo Koritnik iz Postojne u Vatovlje, Henrik Minatori, brat župnika u Sv. Ivanu u Trstu prelazi iz riječke biskupije, iz Volostoga u Draguču i Grimaldu, Attilio Delise iz Škedinja u Pazin, Felice Stefani (Stefanić) iz Sv. Ivana u Trstu u Sovinjaku, Leopold Latin iz Karkauca u bolnicu u Trst.

TEŽAK PAD DJEČAKA

Gorica. — Stanislav Mikolaj iz Dobrovož popo se na trješnju da nabere tršćanja, ali je pritom tako nezgodno stao, da je pao sa stabla na sljuziti kolce, koji mu je probio pluća. Dječak je odvezen u bolnicu u Goricu, i sumnja se da će ostati na životu.

DOBIO DVANAESTOG SINA

Kratica. — Antunu Segota iz Kratice rodio se dvanaesti sin. Pri kštenju kumovao mu je puljski prefekt, koji mu je podijelio i nagradu. Segota ima sada 40 godina.

RADNIK SMRTO STRADAO

Pazin. — Desetak kilometara od Movšana, kraj sela Skropcu dogodila se oviht dana teška prometna nesreća. 19-godišnji Ivan Divjak sin Petrov, vozio se na biciklu oko 7 sati u jutro na posao. On radi na vodovodu, koji se sada izgrađuje. Na jednom zaokretu sukobio se s motociplom, kojim je upravljao neki Ivan Paris. Sudar je bio strašan. Guvernal bicikla zarlino se u jednom Divjaku u truh i on je nakon nekoliko časaka izdahnuo. Ustanovljeno je, u jednom Divjaku u truh i on je nakon nekoliko i da to nije bio osobito vješt vojni.

ŽELJEZNIČKA VEZA S ROVINJEM

Kanfanar. — Vezu Kanfanara s Rovinjom bila je dosada veoma loša i nezgodna. Od 30 pr. ml. uvedena je trokratna dnevna veza.

DOBIO DVOJKE I NAGRADU

Kopar. — Stanislavu Pavlici rodili se dvojici, pa mu je puljski prefekt doznao nagradu od 600 lira.

ZAJMOVCI MLADENCIMA

Pula. — Pokrajinski odbor u Puli zaključio je da od 1. srpnja povećava svotu zajmova, koji će biti podijeljeni mladencima. Predviđena su 302 ajma u ukupnom iznosu od 463.000 lira.

SLABE VEZE LOŠINJA S KOPNOM

Lošinj Mali. — Parobrodarske veze Lošinja s kopnom veoma su loše. Sredinom juna stupio je na snagu novi ljetni vozni red društva «Flumana», koji nije nikoga zadovoljilo. Isto je tako i «Adriatic» izmijenila neke svoje pruge, što je izazvalo veliko nezadovoljstvo, jer dolazak i odlazak parobrova za Zadar, Pulu i Trst, pada u najnezgodnije vrijeme, u 2 sata u noć.

Kako je Lošinj klimatsko ljčilište, koje reflektira na strance, postoji bojazan, da će zbog inkomoditeta parobrodarskih veza i ono malo stranaca izostati.

VELIKA KIŠA U LIBURNIJI

Opafija. — Posljednjih dana, nakon dulje suše pala je po cijeloj istočnoj Istri obilata kiša. — Zrak je sad malo svježiji, jer je bilo zadnjih dana zaista neizdrživo vruće.

DJEČAK ŠALA UZROK TEŠKE NESREĆE

La bin. — Osamgodišnji Vice Bužolin nalazio se s drugom dječkom na mostu visokom oko 2 i pol metra. Jedan od njegovih malih prijatelja u šali ga je gurnuo, a urli se Bužolin srušio i teško se ranio. Odvezen je u puljsku bolnicu u teškom stanju.

SLOVENSKO PETJE JE PREPOVEDANO

23. julya t. l. je bil kakor običajno cerkveni praznik u Hrušici v Brkinih. Ob tej priliki so se zbrali domači fantje v gostilni in peli slovenske pesmi. To pa ni bilo karabinjerskemu brigadirju po volji. Planil je v gostilno in vec fantov, ki so peli oklofutal, vse to seveda v znamenju prijateljstva.

UMIRO OD KAPI

Medulin. — Prije par dana otjerao je stari 72-godišnji Ivo Radošević stado ovaca na pašu. Oko podne trebao se je vratiti kući, no kako ga dugo nije bilo opitao se njegova žena da ga potraži. Kad je došla do mjesta zvanog »Vrhe«, našla je muža, ali mrtvog. Lako je zamisliti, kako je grozno bilo ujetino iznenađenje. Obavješteni su odmah vlasti, pa je na lice mjesta otišla komisija, koja je ustanovila, da je starac umro od kapi, par sati prije nego što je naden.

FAŠISTIČKA PRIREDBA U MEDULINU

Medulin. — U nedjelju 30. pr. ml. priredio je odvješnji fašio zabavu sa plesom. Program se je sastojao iz pjesvačkih i glazbenih nastupa, te gimnastičkih vježba. Iako je ulaznica iznosila samo 50 centezima po osobi, priredba je bila vrlo mizerno posjećena.

NOVI ZAKON O LOVU

Pula. — «Gazzetta Ufficiale» od 25. srpnja dohijela je tekst zakona za zaštitu divljači i uredbu o lovu. Trst, Pula, Zadar, Gorica, Rijeka i Udine tvore jedno lovno okružje. — Zakon stupa na snagu istom 1. siječnja 1940.

KARAKTERISTIKE I CIJENE NOVOG BRASNA

Pula. — Na temelju zaključka žitne korporacije u Rimu obavijestilo je Ministarstvo za Korporacije sve prefekte pojedinih pokrajina, da počevši od 1. kolovoza o. g. mlinovali ne će smjeti proizvoditi za prodaju nego samo jedan tip brašna za kruh. To brašno smije sadržavati vlage do najviše 14%, celuloze 0,80%, pepela 0,75%, postla 0,45%. Ciljnom brašnu kreću se prema pojedinih pokrajinama, u jednoj su pokrajini više, u drugoj više, a kreću se od 187 do 194 lira po kvintalu.

ARETAČIJA V VOJSICI

Pred kratkim je bila v Vojsčet na Krasu razgrana Italijanska zastava. Iste osamijence sa aretiral tri domace šantice Zavadala, Perfoljo in Antonca, ter jih prepeljali v Rim, kjer jih bo sodil posebni fašistični tribunal.

VESLAČKA UTAKMICA U ZADRU

Susret Italije, Njemačke i Jugoslavije. Trst. — «Piccolo» javlja, da će se 25. 26. i 27. kolovoza održati u Zadru internacionalna natjecanja veslača iz Italije, Njemačke i Jugoslavije.

Organizacijski odbor koji suraduje sa generalnim ravnateljstvom trgovačke marine dao je i brodogradilištu Zeračev u Trstu izgraditi osam novih čamaca.

Obzirno na to što su to međunarodna natjecanja «Piccolo» se nada, da će doći u Zadar šef njemačke organizacije «Kraft durch Freude» Dr. Ley i predsjednik «Jugorasa» iz Beograda.

NFPRIJLICE ŽUPNIKA U SAVUDRIJI

Kopar. — Pred tribunalom u Kopru zavlčen je prije par dana proces, koji traje još od 1937. Župnika u Savudriji (Salvoro) tužio je brigadir karabinjera zbog kojekakvih navodno neudobrednih čina. Koparski tribunal osudio je 1938. župnika Goliceca na 2 godine i 11 mjeseci zatvora, ali ga je apelacijski sud u Trstu oslobodio.

Sada je župnik tužio brigadiru zbog klevete i ovih dana je održan proces u Kopru. Koparski tribunal je oslobodio brigadiru. Sad je u Savudriji, gdje je taj proces bio izazvao strašnu buru, opet mir. Oslobodjen je župnik, jer da nije bio klevetno, a oslobodjen je i brigadir, jer da nije klevetno. Vuk sit, a koza cijela.

ŽIČNA ŽELEZNICA NA SV. GORO

Odhodna postaja v Soški dolini in dohodna na vrhu liria sta je skoraj dokončani. Tudi 18 m visoki steber, ki stoji v sredini med obema postajališčema in bo oporišče za prevozno žico, bo skoro izgraja. Zaradi te del bil železnica lahko iztekla v začetku avgusta, kakor je bilo določeno. Če bojno v zamudi, je vzrok v prepoznaj dobavi štirih motorjev (na vsaki postaji bosta dva; eden na hencin, drugi na nafto) — in drugega tozadavnega materiala. Proga je dolga 2 km. Za prevoz občinstva bosta na razpolago dva voza-kabini ki bosta lahko sprejeli vsaka po 25 potnikov. Vožnja v eno smer bo trajala 4 minute. Železnica bo tekla v glavnem v višini okrog 20 m, vendar bo dosegla tudi višino nad 50 m. Žica, po kateri bosta brzela prevozna vagončka, bo imela v premeru 4,5 mm debeline.

AJDOVŠČINA

Naš običajni vsakoletni cerkveni praznik, ki je bil vedno združen z mogočno procesijo z Najsvetjšim, je bil letos v žalost velike večine našega ljudstva izmaličen. Imeli smo dva dni javni ples na našem trgu. Po odredbi škofovske konference v Benetkah se v takih primerih ne smejo vršiti zunanje cerkvene svečanosti — procesije in tudi pri vseh drugih podobnostih odpade slovesnost. »Bog se je moral umakniti hudiču«, je rekel neki očanec.

DROBIŽ

— Boršt. — Rešina postaja je prepečala v bolnišnico 55-letnega Antona Kosmača že v agoniji. Zdravniki so ugotovili, da ima težak tetanus. Z mahnito rano, ki mu jo je napravil šipkov trn, si je zastrupil kri. Njegovo stanje je brezupno.

— Trst. — Klemenšič Bruno iz Ljubljane je prilivil tržaški policiji tatvina, ki se je zgodila v kratkem času, ko je bil v noči travinli. Odnosi so mu dva velika kovčega v katerih so bile obleke in perilo v vrednosti 3.000 lir.

— Trst. — Umrlj so: Merlak vd., Kolman Alice 76 let, Kovan Anton 76. Prezeli Julij 59, Hvala por., Zalko Tereza 40, Hrovatin Gregor 98, Cvjetiča Nikola 49, Juhovič Marko 66, Mlekuž vd., Krivec Tereza 82, Pičnčan vd., Taučar Josipina 94, Primožič vd., Pregar Marija 73.

— Trst. — S prvega nadstrojja je padla na pločnik 30-letna služkinja Pavla Slama. Pri padcu si je baje zlomila hrbtenico. Njeno stanje je nevarno, vendar pa upajo, da jo bodo rešili.

— Gorica. — Tudi letos pripravljajo veliko svečanost za tako imenovano »odrešitev Gorice« dne 8. avgusta, v spomin na zavzete Gorice po Italijanih leta 1917. Za proslavo velja polovična vožnja na železnici.

— Barkovlje pri Trstu. — Tat je obiskal Skopljivec vilo, ko pa je stikal za denarjem, ga je služkinja pravčasno odkrila. Ugotovili so, da ni ničesar odnesel.

— Šapljane. — Preteklega tedna so istrski milničari imeli velike manevre na Krasu. Z njimi so sodelovali tudi voljaki 73. pešpolka iz Trsta.

— Trst. — Izgavana je bila v roletni kraj Familja Peronta iz Karle. — Oblastil so aretirale 62-letnega Ivana Peronta, ki bo moral odsediti 3 mesece zaradi faustava.

— Gorica. — Električna družba lulske Benetije je znižala cenu kWh za 15 cent družnam s števničnim otroki ter hoče na ta način pomagati državi pri demografski bitki.

— Skočjani. — V neko brezupno pri Skočjanu je padel tržaški duak 17-letni Zvadi Tosi. Dobil je številne poškodbe zaradi katerih bo ostal 4 tedne v bolnišnici.

— Idrija. — Italijanski prestolonaslednik Humbert je obiskal na svojem inspeksijskem potovanju tudi Idrijo. Privedli so mu svečan prijem.

— Trst. — 750.000 potnikov je imelo avtobusno društvo v preteklem letu na svojih 19 linijah.

— Podgora pri Gorici. — Po daljšem bolehanju je v visoki starosti 80 let umrla Terezija Klančič, žena pok. Antona Klančiča, dolgoletnega župana podgorškega in gorškega deželnega odbornika, ki je pred leti tudi umrl. Naj ji bo lahka domača zemlja!

Italijanski državni dolгови znašajo sedaj približno 150 milijard lir proti 91 milijardam v letu 1927. — V primeru s predvojnimi so se ti dolгови povečali za 59%.

TRST — SREDIŠČE ZA IZVOZ KOSTANJA

Financijski ministar določil, da se bo morala trgovina s kostanjem izvrševati pod kontrolo. Za Benetijo je ministar določil, da bosta kontrolna centra za izvoz Trst in Verona.

Pittsburgh. — Tu je julya umrl Alojz Hlad, star 59 let in doma s Planine pri Vipavi. Zapušča ženo in brata.

Incidenti z italijanskimi koloni

Kakor znano, je v zadnjih letih italijanska vlada začela sistematično naseljevati po slovenskih krajih Goriske Italijanske koloniste.

V ta namen spravljajo razni Italijanski denarni zavodi in davčni izterjevalci posestva slovenskih kmetov na družbo in na teh po cent kupljenih posestvih naseljuje potem. Ente per la rinascita agraria «Delle Tre Venezie» Italijanske koloniste, z namenom, da etniško »bonificiraju« deželo. Med temi koloni in domačim prebivalstvom je že šestokrat prišlo do konflikta. Tako sta bila v drugi polovici julya dva mladenci iz Smarji pri Ribehemku obojena na zaporno kazen, če da sta žalila nekoga takega Italijanskega kolona in ga pošiljala v Italijo. Zaradi podobnega prestopka sta bila aretirana tudi dva fanta iz Tevd.

NOV KLASIČNI LICEJ V POSTOJNI

Postojna je pred nekaj leti dobila petrazredno gimnazijo, seveda Italijansko. Sedaj pa je bilo določeno, da se ta gimnazija dopolni s triletnim klasičnim licejem, tako da bo imela odsej popolno Italijansko klasično gimnazijo, ki bo nosila ime »Giosue Carducci«.

VIJESTI IZ DOMOVINE

PROSLAVA 20-GODIŠNICE BORBA U KORUŠKOJ

Ljubljana. — U Ljubljani je proslavljena 20-godišnjica borbe u Koruškoj. U okviru proslave obilježena je spomen-ploča na kući, u kojoj je bila osnovana Čeljska legija. Govorili su među ostalima dr. Mejak, Viktor Andrejka, umirovljeni pukovnik, predsjednik celjske legije, Janko Zupan, izaslanik rezervnih oficira iz Zagreba i Janko Gašnik u ime Janova legije.

ZABRANJENO TURISTIČKO PRLAZJE NAJNE JUGOSLAV. GRANICE

Njemački alpinistički referent u Koruškoj, obavijestio je sva zainteresovana društva u kompetentno vlasti, da je preporučeno jugoslovenske državne granice na planinama zabranjeno. Granica se smije preći samo sa putničkom na na željeznikama i cestama (Podkoren, Ljubelj, Jezerško-zid). Na planinskim putevima i uopće na gorama prelaz državne granice svakome je zabranjen. (Koruški Slovenec).

PRITOŽBE OBMEJNINI TRGOVCEV

Ugodna prodaja moka u Italiji. Ob meji, Julija 1939. — Neki trgovci iz obmejnega kraja poročajo sledeče: V zadnjem času je zelo oživela prodaja moka u Italiji in to po zelo ugodnih cenah. Italijanske obmejne oblasti te trgovini tudi ne delajo nikakih ovira. Tako bi jaz lahko vsake mesice prodal po nekaj vagonov moka preko meje. V tem pa je nastopila druga ovira. Po predpisih organov finančne kontrole moramo voditi posebno evidenco in vanjo vpisati vsako lro, ki jo prejmemo za prodano moko. Lre smemo potem vnovčiti v naš denar samo pri oblaščenem denarnem zavodu, ki na nam plača za lro le din 1.60. V svobodnem prometu pa beletič lra do din 2.—. Seveda moramo moko zaračunati dražje, s čimer pa nismo več konkurentni in prične se tihotapstvo moka in denarja. Tako imajo škodo trgovci, ki ne morejo prodati in pa država, ker se v tihotapstvu lra dražje prodaja v svobodnem prometu. Trgovci zato upravičeno zahtevajo določitve višje valute za lro obmejnini trgovcem in da se tako zasčiti njih in prepreči tihotapstvo. Sploh bi morali pomagati na naše obmejne kraje, katerim je raprt razvoj v eno smer, malo več pozornosti.

Popis živine u Albaniji. Italijanske okupacijske oblasti so pričele že takoj v začetku po zasebni Albanije izvajati razno reforme in sklepe, zlasti v kolikor se tičejo gospodarske moči zasredene države. Predvsem hočejo sestaviti nekako statistiko živalske inventarja. Tako je bilo po zadnjih podatkih koncem lanskega leta u Albaniji 34.000 konj, 44.000 mečov in oslov, 330.000 goved in 17.440 svinj, dočim je bilo ovac 1.230.000. To so prvi podatki, ki jih je obrala komisija za sestavo živalskega inventarja.

O NAŠI PROPAGANDI

Smo sređi poltja, ko ljudje najbolj potujejo. Jugoslavijo obiskujejo radi njenih naravnih krasot, radi njene pestrosti in pa ne nazadnje radi cenega življenja mnogi ljudi — člani velikih narodov in med njimi tudi vidni predstavniki javnega življenja. Po Jugoslaviji potuje večja skupina ameriške angleške in francoske mladine, v Mariboru biva na angleškem tečaju večja skupina Angležev in bogve koliko je skupin in skupnic Poljakov, Bolgarov in pripadnikov drugih narodov, ki bi bili posebno zdaj dostopni za našo propagando. Znan nam je idealizem posameznih naših emigrantov in smo zato prepričani, da se je marsikaj povzelo v tel smeri, a priznamo si, da smo pre malo napravili, da ni bila naša propaganda sistematična, da ni bilo treba vse sporadične napore koordinirati.

Tukajšnji naši bratje obiskujejo u skupinah ali posamezno Italijo in potujejo skozi Julijsko Krajino ali pa potujejo celo z namenom, da obiščejo naše kraje. Ali smo jih pripravili na tako pot? Ali smo jih predložili prilike, ki tam vladajo, da bodo pravilno razumeli življenje tamošnjih naših ljudi in jih ne bo zunanji vidni sveder prevrtil? Danes je res težko v tel smeri delati, a mi nismo napravili v polni meri svoje dolžnosti, ko je bilo lažje to izvršiti in tudi danes ne napravimo teza, kar bi mogli.

Svoje domače kraje obiskujejo tudi mnogi emigranti katerim je to omogočeno, in pa njihovi otroci, med katerimi so tudi taki, ki zemlje svojih roditeljev niso nikdar videli. O tem vprašanju smo že govorili na tem mestu u članku »Preglejte

nas, preštejte nas...« Ali so ti naši emigranti pripravljani na tak obisk? Ali mladina pozna navade, prilike in narečje naših ljudi doma?

Prijatelj M. Fabijan me je pred kratkim »v Istri« napadel, češ da mislim, da bi se dalo vse to vzgojno in propagandno delo izvršiti z lahkoto, jaz sem mu za to napad resnično hvaležen, kakor vsakemu drugemu, ker ti napadi kažejo zanimanje za to važno delo. Prav ima prijatelj Fabijan: Zbirati je treba material, ga razumno izbrati in širiti med našimi društvi, ki morajo poskrbeti, da ga na primeren način podajo domačinom in tujcem. Centri, kjer »naše« inteligence kar mogli bi morali staviti potreben material na razpologo podeželskim društvom. V krajih, kjer biva samo malo emigrantov, bi se morala ustanoviti zaupništva, ki bi bila v posebno tesnih stikih z najbližimi emigrantskim društvom oz. z Org. prop. odsekom.

Ko je pred leti »Družba Sv. Cirila in Metoda« u Ljubljani pripravljala svojo razstavo, je hotel Organizatorno-propagandni odsek pripraviti slike in grafikonke za »Potujočo razstavo Julijske Krajin«, ker bi tako manj stalo. Tedaj ni bilo za to važno delo denarja. Ali se še do danes ni našel denar za uresničenje teza našega? Delajmo na tem, da povečemo vse naše emigrante ki bivajo raztreseni po širnem svetu. Naj ne bo nobena žrtve pri zasledovanju tega cilja prečka, ker edino utirjena, prepričana emigracija je zmožna propagiranja naše ideje.

J. V. Maribor.

VZROKI NEUSPEHOV PODEŽELSKIH DRUŠTEV

Vsek neuspehi ima svoj vzrok. U mojem zadnjem članku sem omenil, da naša podeželska društva nimajo ne materialja, niti ljudi in da smo temu krivili ljudi sami in naše organizacije. Torej Zveza, ker organizacije tvorijo Zveza. To je prvi vzrok.

Drugi vzrok neuspehov pa leži u društvenih odborih. Vsek emigrant, ki se udeležuje u društvih dobre ve, kakšne težave ima društvo z najmanjšo prireditelj, posebno tam, kjer ni ljudi in kjer vse delo visi na eni ali dveh osebah. Morda bo kdo rekel, da je to nemogoče, ko pa vendar vsako društvo ima vsaj 30-50 članov, če ne več. Kdor tako misli, nima prav, in tako misli tisti, ki ni sodeloval u podeželskih društvih. Ako ima društvo 30-50 članov, so ti v večini le na papirju in ne plačuje vsi niti članarine, a kaj šele da bi pri društvu sodelovali. A koliko je neodgovornih, ki jih obrabimo že 20 let in jih še nismo in jih tudi ne bomo zbrali.

Vendar ni to vzrok, da vržemo puško v koruzo in prekrižamo roke, temveč pozmojno resnici v oči in priznamo da smo do sedaj vendarle pogrešno delali.

Marsikakšen predsednik, tajnik ali blaginjak ni na svojem mestu to je svojih vlogi ni kos. Pa ni čudn, saj se veskrat na obem zboru na svo moč in vladavino sil, da sprejme vlogo. To je zelo napaden postopek, ki se ga moramo vod vsako ceno izogniti. Sedaj so te tri funkcije pri društvu glavne, razen prve stvarjara, ki je in bo po mojem mnenju, društva najpotrebnejši.

V društvu je kakor pri podjetju. Če je vodstvo dobro, podjetje napreduje, če ne, je pa tako kakor je v naših društvih, ki počasi ali sigurno gredo navzdol in je že zadnji čas, da ta naš voz zaustavimo.

Ako torej gledamo to delo naših podeželskih društev vidimo, da je »deficit« na vseh koncih in krajih. In da li naj ostanemo pri »deficitu« in se popelje. Starje žene nose škrupe, t. j. papuče od sukna podšivene svinjsko kožom. Benavre su u muškarca več posvema napuštene.

Mnogim starijama, koji već davno nijesu bili u svom rodnom kraju osvježiti

čas naučimo na njega? Ne! Zato nismo prešli u Jugoslavijo! Mi ne smemo kloniti. Mi moramo začeti z nova.

Od organiziranja društev, odborov, odsekov in posebno mladinskih odsekov, katerim moramo posvetiti posebno pažnjo, pa vse naprej, mora v naših društvenih zaveti novi duh in nov način dela, ki naj pokaže vidne uspehe.

Da! Kako pa naj delamo, če nas je malo in nimamo sposobnih ljudi? bo kdo vprašal.

Čisto enostavno!

Ako je Zveza priredila če toliko teh tetajev in vsakovrstnih in če že imamo kar dva organ. prop. odseka, ki sedaj še manj delata kot prej, ko je bil samo eden, (g. urednik! To morate napisati!) potem mislim, da ne bo težko sklicati enega ali več sestankov s predavanji o samem načinu dela u društvih. Tudi bi bilo zelo koristno, če bi se napravilo enoten društveni pravilnik s primeri dela, a še posebej v obliki predavanj pošiljati društvom instrukcije za vse funkcije u društvu. Seveda mora to biti edinstveno za vsa društva v celjani u Zvezi. Na ta način bomo že v toliko časa leta imeli lep kader novih sposobnih in pridnih delavcev. In če bomo imeli še prosvetni odsek, ki bo imel, kakor sem že v mojem prejšnjem članku omenil, v zalogi igre, pesmi, predavanja itd. bo v naših društvih oživelo kot v čebelnjaku in članstvo bo v porastu. In se ne bo več zgodilo, da novozvoljeni načelnik odseka ne bo vedel kaj sploh njegov odsek obstoja in ne bo predlagal že na drugi odborci seji, da se njegov odsek razpusti.

Ostal bi samo še en vzrok. Sicer ga težko napisem, ker je tudi to vzrok, ga moram omeniti, čeravno na kratko. Meščeholjni spori o društvih. Ti se ne bi dogajali, če bi vsak tak sporna pomislil na slova od rojstne hiše in če bi se spomnil kajak je prišel u Jugoslavijo. Ako bi taki razgovori borci pomislili na gorjaje, bi svojo borbenost pustili za druge čase ko bo bolj potrebna borbenost.

Ne mislim seveda s tem nikomur ničesar očitati, ker dobro vem, da očitanje ne bi prav nič pomagalo, temveč ravno nasprotno. Želel sem samo iskreno povedati, kar čutim z vročo željo, da bi ta moja tri članka našla pri zasvedenih podeželskih emigrantih in tudi pri Zvezi odmev. — M. Fabijan.

OGRAJČENA UPOTREBA ŽELJEZA U ITALIJI

Stuplja je na snagu odredba o ograščeni upotrebi železa. Zabranjena je upotreba železa za postavljanje ograda, kolektorja več od dreva, pruća, betona, kamena, itd. Isto tako zabranjena je upotreba bodiljake žice. Predvidjene su stroge kazne za sve one koji prekrše ovu naredbu.

LANIŠČE

KRAJ — LJUDI — NOŠNJA

Lanišče, glavni grad Čelarije, kako ga mnogi rovu leči usred Čelarije, između Učke i Zbevnice.

Plodne zemlje ima malo, kraj je kršvit, većinom su pašnjaci i šume. Pod selom ima nešto polja, na kojima uspijeva uglavnom pšenica, ječam, ovac, grah, krumpir i kukuruz. Kad dolaziš iz daleka čini selo da te lijep utisak, jer su kuće sve bijele. U selu se nalazi župni red, škola i žandarmerijska odnosno karabinierska stanica. Nasred sela, iza crkve na tergu pod lipom, nalazi se vodovod, koji je doređen cijelima ispod brda koje leži visoko nad selom s lijeve strane.

Pod župu Lanišče spadaju sela Podgac, Prapoče, Račjaves i Brgradac. Trstenik i Rašpor. Ko li se nekada također spadali pod Lanišče danas spadaju pod Slum.

Izdev 3—4 kuće, koje su pokrivene slamom, sve su ostale kuće pokrivene crijepom. S Laniščem granice Podgac, Račjaves i Brgradac, dok su Vele Muno, Zelene, bivša Kastavska i Veprinaška šuma nešto dalje. S donje strane Lanišću nalaze se Semice i Roško Polje.

Ispod polja ide kras uzbrdo, a ondaj se u obliku visoravnj proteže prema donjoj Istri. Imena i nazivi krajevja su svi odreda hrvatski: Devnice (s malim obzidanim doljećima) Strolhrov duv, Poli Gabrice, Podorese, Podmlake, Gabrovnica, Počivala, Zavrh, Rokovi dolci, Brekovec, Štefanec, Kunska staja, Gradina, Obječani, Pod Klance.

Lanišću s desna nalaze se: Mlake, Jesenje. U Jesenjima su ovi nazivi: Bač, Gorice, Kute, Bljušnjak, Na komensćini, Poli vročić, Velika glava, Sred Jesenje, Škavnica, Slepčić, Jelenjak. Pod bemićo Sve su to travnjaci i pašnjaci.

Prema Bruceu je pašnjak Ravne, a na lijevo Kracac i Podgrad, Pod Bebelo sten, Vurholj, Škrobarova voda. Tu je izvor vode, koja je dovodena u selo.

Iznad sela, za stijenami, nalazi se na stijenj velika rupa, a pred rupom žid, visok nekih 20 metara, s prozorima. Narod taj dio zove Židna hišica. Priča se da su u staro vrijeme došli na Debeli vrh neki Židovi, koji su se tamo htjeli na-

staniti, a jedan je kazao: Bacić ću čičić i gdje se zadnje tamo čemo sagrađiti grad.

To je medjutim pučka priča, a kaka je to zapravo ruševina ne zna od naroda nitko kazati.

Nad selom je vrh Stražica, a bliže selu su Breg, Čez vraca, Plase, Piščetak, Piščetnik, Breg, Na dolu, Jačmenišće, Poličmiter, Guščić šuma, Pod Lom, Lom šuma, Polj grde jame, Goll breg, Marilnjak. Na progonoj, Nad Lokve, Lokve su velika jama puna vode. Nadalje su Kracec, Zupanj vrh (šuma) Veliki Dolac, Pred Mržljak, Mržljak, Pred Zalovke, Zalovke, Poli Antonje vode, Pred Ivje, Saspana, Ostri vrh, Crni duv, Bubeš, Pod Strmoce, Duv (velika sljenokoša), Konjarija, Bašta, Klobučić i Praljevica.

Svi su ovi nazivi kako vidimo sasvim naši, pa ih tako i djeca, koja pohađaju lanišćanske škole, ne mogu drukčije nazivati ni prekrstiti.

Toliko o kraju.

Narodne nošnje su dosta skromne i jednostavne bez osobitih ukrasa. Žene su odjevene u bijelu stomanju s rukavima, preko koje se obuce crni kamizot bez rukava. Sprjeđava imadu pripisanu pregaču, traversu, većinom tamne boje s utkanim cvjeticama. Sa strane imaju opasanu vrpču u narodnim bojama.

Stomanja je pod vratom otvorena i opšivena jarmčićima, a isto tako ima jarmčiće nad laktima i na kraju rukava. Žene nose na glavi rubac crne boje, a dijevoje šarene boje. Oko vrata nose crne tonđine, nanizane na konac, zatim žute slendrice i koralice. Drugih nakita žene ne nose.

Muški su odjeveni u donje gaćice, zatim crne ili plave braćeše, sukneni crni koret bez rukava i bijelu košulju, stomanju, nabranu na rukavima iznad lakata jarmčićima. Jarmčići su i na prsima i na kraju rukava. Zimi navuku još i kamizolu s rukavima, od crnog sukna.

Na nogama nose žene hlače t. j. bijele nogavice, a jednako tako i muški. Stariji ljudi nose opanke, a mlađji ci-

K DESETLETNICI „NAŠEGA RODA“

(Konec)

Foleg vsebinske pestrosti in izbravnosti lista, s katerimi je znal prikleniti nase tako širok krog vnetih citateljcev pa je njegovo razširjenost omogočila tudi nizka naročina, saj stane letnik »Našega roda« s štirimi knjigami M. M. skupaj komaj 22,50 din in še to plačljivo v desetih obrokih, tako da je dejansko omogočena naročina tudi siromahim učencom.

Ud ustanovitve do 1. 1931. je »Naš rod« izhajal osmi štovilkah, od tedaj dalje pa devetih na leto. Tedaj se je tudi knjižnica M. M. združila z »Našim rodom« pod uredništvo Josipa Ribičiča.

Ribičičev vsi brez razlike priznavajo veliko pisateljsko zmožnost in visoko umetniško in vzgojno vrednost njegovih del. »Naš rod« je stalno predmet velike pozornosti vseh naših umetniških krogov in ob raznih prilikah mu vsi listi posvećajo dolge članke. Glede mladinskega slostva se pri nas pišejo obširne polemike, s katerimi skušajo rešiti vprašanje mladinske vzgoje. Preinogokrat je bilo v teh polemikah omenjeno tudi Ribičičovo delo. Tako je bila pred leti organizirana obširna anketa po raznih listih, ki naj bi ugotovila, če naj dosedanja oblika »Našega roda« ostane ali naj se spremeni v mlad. časopis. Kot urednik, dober pedagog in poznavalec otroškega sveta je tedaj J. Ribičič v razgovoru z A. Širokom dejal: »Ne verjamem, da bi bilo to mogoče. Samo povej mi, za kateri razred naj bi se izdajal ta list. Za vse? Vidiš, da je smešno... Anketa, izvedena po učiteljih med naročniki ob poskusni izdaji takega časopisa, je dala Ribičičev prav. Do 90 odstotkov mladih citateljcev se je izjavilo proti taki novotariji. List je tudi vnaprej ostal tih, kar je zamislil J. Ribičič in vsaj za sedaj ni človeka, ki bi ga mogel nado-

še se ovime poneke uspome, a mladščina če ovo biti kao neki dokument.

To je i razlog, što sam ovih nekoliko redaka, u savezu sa svojedobnim pozivom uredništva napisao.

Mlatko Šverko, Maribor.

mestiti, ali praktično pokazati uspešnejšo pot na tem področju.

Pri listu je listno sodelovalo okrog 100 literatorov in 20 ilustratorjev, med katerimi so časno zastopali naši rojaki. Naj poleg urednika Ribičiča in tajnika M. M. Alberta Široka navedemo še nekateri: Bevk France, Cerkenik Angelo, Al. Gradnik, Vlado Klemenčič, Karlo Kogrančič, Kosovel, Joža Lovrenčič, Bog. Magajna, Zdravko Ocvirk, Jože Pahor, Pastuškin, Ivan Pregelj, Ksenija Prunkova, Janko Samec, Sirk Albert, Karel Širok, Utva, Narte Velikonja, Venceslav Winkler u drug. Med ilustratorji pa M. Bambič, A. Bucik, A. Černi—, B. Jakac, Fr. Paviovec, N. Pirnat, K. Prunkova, A. Sirk i. dr.

Mladinska Matica na najboljši način rešuje problem mladinskega lepovolja in je na tem polju od svoje ustanovitve do danes opravila ogromno delo, ki je najbolj razvidno iz dejstva, da je do sedaj izdala 44 knjig redne in 13 knjig izredne izdaje poleg 10 letnikov »Našega roda« in skupni nakladi 1.216.900 izvodov. Mladinska Matica se je tako vrstila takoj za najstarejšo slovensko knj. združenje, Mohorjevo družbo.

Kot že rečeno, največji del tega dela nosita predvsem J. Ribičič, kot urednik in Albert Širok kot tajnik, ki za svoje nadvse požrtvovalno delo ne zahtevata in tudi ne iščeta nikakega priznanja. Najboljše plačilo so jima radostna arca in napredek slov. mladine. Ko greš u Ljubljani po Franciškanski ulici, niti ne slutiš, koliko tihe zvestobe in požrtvovalnosti, vroče ljubavi in nadoživskega truda, ki ga zmoli, če tišti idealizam, je skrito za malimi okni nad Učiteljsko knjigarno. Ne slutiš v kakem namenu za tem neprestano odvijala delo, ki mesec za mesecem razveseljuje in bogati slovo, mladino. Od desetletnice pač ne moremo žetki drugega kot še nadaljnji devet in deset let plodovitih let in še večjega uspeha v dobrobit slovenske mladine.

VESTI IZ ITALIJE

PORAST CIJENA MASLACA, JAJA I PERADI U ITALIJI
Uslijed oskudice dovoljnih količina mljevenog maslaca su u Italiji porasle i kreću se od 12.60—14.60 lit. Računa se da će cijene i dalje rasti. Isto tako je došlo do pokupljenja mljeka i sira. Prva domaća jaja stoje 5.40—5.50 lira po tucetu, a strana roba 4.40—4.50 Cijene jaja su daleko veće nego u prošloj godini. U Milanu se plaća mlada perad in 12.25—12.50 lira po kilogramu, a mostrana perad 8.75—9 lira po kilogramu.

FROIZYONJNA UGLJENA U ITALIJI
U cilju povećanja proizvodnje ugljena u Italiji, talijansko poduzeće »Azienda Carboni Italiani«, odlučilo je povisiti svoj dionički kapital od 200 milijuna lira na 300 milijuna lira. Prema namjerenju talijanskih stručnjaka, očekuje se da će se ovogodišnja proizvodnja ugljena u Italiji povećati na 2 milijuna tona, dok se krajem 1942 godine očekuje povećanje proizvodnje talijanskog ugljena na 6 milijuna tona.

Glavni ugljenici Italije nalaze se na Sardiniji i u Istri. Ovih dana vrše se istraživanja u okolici Postojne, gdje da su navodno nađena nalazišta lignita.

DOBAR ROD KRUMPIRA U ITALIJI
Lenti je prinos krumpira u Italiji prošle godine. Ove se godine sa svom vjerojatnošću računa s dobrim prinosom od 30 milijuna metričkih centi, tako da će potreba uveza krumpira biti znatno smanjena.

LLOYD TRIESTINO IMA 12.840.000 LIRA ČISTOGA DOBITKA
Lloyd Triestino, koji se ubraja među najjača talijanska parobrodarska društva, a podržaje vezu s Afrikom, Azijom i Australijom, iskazao je ove godine 12.840.000 lira čistoga dobitka.

VELIKI MANEVRI TALIJANSKE VOJSKE

Rim — U dolini Pada, u sjevernoj Italiji, održat će se uskoro veliki manevri talijanske vojske. Manevri, prema uvjerenjavanju vlasti, nemaju nikakvog političkog značenja i nijesu upereni ni protiv Glinh granica, iako se održavaju u Pimentu, uz francusku granicu.

Manevri će biti interesantni zbog toga, što će se na njima iskušati sve vrste najmodernijih oružja na zemlji i u zraku. Manevri će se vršiti u dužini od 350 km. i u sirinu od 70 km, a sudjelovat će redovita vojska i fašističke milicije, u svemu preko 100.000 ljudi.

Prisustvovali će se generalstaba njemačke vojske general Halber s 4 generalstaba oficira.

Završna vježbama prisustvovali će kralj, prjestolonasljednik i Mussolini, a značajni manevrima prisustvovali će navodno i maršal Goering.

U ITALIJI NEMA VIŠE NIJEDNOG FRANCUSKOG NOVINARA

Protierivanjem dopisnika »Paris Soir« iz Rima, Jeana Devaua, nestalo je u Italiji i posljednjeg francuska dopisnika franc. listova. Jean Devau, koji je već dugo putovao u Pariz, bio je četiri godine stalni rimski dopisnik »Paris Soir«. Nakon izгона Roberta Guyona, bio je Jean Devau posljednji francuski predstavnik francuske štampe u Italiji. Kao predstavnik izгона Roberta Guyona bio je te Pariza protjeran talijanski novinar Pettinato, dopisnik »Popolo di Roma« i turinške »Stampe«. Ovih dana protjeran je iz Pariza i drugi talijanski novinar, dopisnik rimskog »Giornale d'Italia« Pome. Ta je mjera uslijedila kao odgovor na izgon Jeana Devaua. Kako ističu pariski listovi, postoji u Francuskoj još već broj posebnih dopisnika talijanskih listova, dočim u Italiji više nema nijednog dopisnika francuskih listova.

50-GODIŠNICA DRUŠTVA »DANTE ALIGHIERI«

Društvo »Dante Alighieri«, koje je svojedobno financiralo »Legu Nazionale« u Istri, da je mogla dizati talijanske škole po hrvatskim selima i pobijati blagovoran rad naše Družbe Sv. Cirila i Metoda, slavi ove godine 50-godišnjicu opevanka. — Svečanosti će započeti 14. septembra u Rimu, a otvorit će ih Giovanni Papini.

IZ ALBANIJE

Talijani zaplijenili imovinu kralja Zogua Rim. — U Tirani je objavljen tekst odluke specijalne komisije, koju je imenovao talijanski kr. namjesnik za Albaniju i povjerio joj zadatka da ispita krivice bivšeg kralja Zogua i njegovih najbližih saradnika. Odlukom ove komisije sva pokretna i nepokretna imovina bivšeg kralja Zogua i njegovih suradnika stavlja se pod sekvistar zbog toga, što je komisija ustanovila da su svojim radom oštetili interese albanskog naroda i da su za svoje osobne interese zapotrebovali bogatstva zemlje, koja su krivlju i znojem albanskog naroda kroz vijekove bila prikupljana. Osim toga se u obrazloženju ove odluke ističe, da su Zogu i njegovi drugovi bili pripremili i svu novčanu pomoć, koju je Italija pružala Albaniji. Komisiji, koja je donijela ovu odluku, predsjedavao je vrhovni zapovjednik talijanskih karabinjerskih četa u Albaniji.

Urednik: ERNEST RADETIĆ — Odgovorni urednik: IVAN STARI, Zvonimirova ul. 48, III kat. — Vlasnik i izdavač: Konjorština »Istra«. Masarčkova ul. br. 28a. II. Brol telefon 67-99. Čekovno računo: 5 289 — Pretplatna cijena: 100 kruna godišnje. — Broj izdavanja: 12 puta godišnje. — Cijena po broju: 8 kruna. — Posrednik: »Istra«.

PREGLED VANJSKE POLITIKE

ZAHTEVE NEMSKJE MANJSINE NA MADZARSKEM!

V istem času, ko se morajo prisilno izseliti Nemci iz Tirolske stavijo madzarski Nemci zelo korajzno zahteve, ki bodo prej ali slej najbrže morale biti uslišane. Zahteve je v posebni spomeniki predložil vladni vodja madzarske nemške manjšine dr. Eschi. On je zahteval od vlade, da dá nemski manjšini takoj kulturno avtonomijo, šole in najmanj petnajst poslancev. Dalje jim povsod biti dovoljeno ustanavljati povsod narodno socijalistične organizacije in pravico javno nositi kljukasti križ. Vlada mora dalje ustavitviti vsako protinemsko propagando v časopisih. Po njih trditvah ne živi na Madzarskem samo 478.000 Nemcev, kot pravi uradna statistika, ampak najmanj 700.000. — Seveda so ti razmetani po vsej državi, Tirolci pa so naseljeni skupno in tam od nekada.

ITALIJA ULAZI U RAT

ako on bukne i zbog Danziga. Rim. — Odgovarajući na komentar jednog stranog lista, u kome se izražava sumnja, da će Italija ući u rat zbog Danziga, Virginio Gayda piše u »Giornale d'Italia«: »Preciziramo, ako si te imaš za cilj zaokružavanje Njemačke i Italije, budu napale Reich da ratuje zbog Danziga ili bilo koga drugog razloga, Italija će već prvog dana stati uz svog saveznika, a već engleski avioni i brodovi pokušaju da predju preko Sredozemnog Mora, naići će na talijanske avione i brodove.«

DVA TRŽACANA ODLIKOVANA ZA CASA ZAVJETJA ALBANJE.

Ko je italijansko vojskovođe 7 aprila prispeo na albansko obalo, se je med Italijani in Albanci vnela linta borba, v kateri pa so bili Albanci kmalu premaganj. Pri teh bojih sta se iskazala tudi dva oficirja

DRAGOTIN MARTELANC

V četrtak, 27 julija t. l., je komaj štiri leta po smrti svojega očeta, splošno znaneega stavbenega podjetnika in bivšega tržaškega mestnega svetovaleca in deželnega poslanca Svetka (Sunta) Martelanca in tri leta po smrti svoje matere legel v prezani grob Dragotin Martelanc, ki je bil obče znan pod imenom Karleto. Podlegel je zavratalni bolezni, ki so jo je nakopal za časa svetovne vojne kot dobrovoljec v srbski vojski. Po končani vojski je vtrajal v svojem tako dragem mu Istru, dokler ga niso politične prilike prisilile, da je zapustil Barkevile in Primorsko. Preselil se je v Ljubljano, toda njegov zdravje je bilo tedaj zrahljano. Pretežko je bila njegova življenjska pot. Pustimo, naj v tem pogledu priča njegov tovariš dobrovoljec R. Paulin:

»Nekako takole je ranjki Karleto sam pripovedoval: Kot avstrijski praporščak sem se že v novembru 1914 po komaj petmesečnem bivanju na avstrijski fronti predal Rusom pri Gošči, ker sem odklanjal vsiljeno borbo s slovanskimi brati. Prisrčno so me sprejeli in me poslali v Petrovavlovsk v Sibiriji. Tam sem se s posredovanjem srbskega poslanika v Petrogradu Spalajkovića javil v vojne dobrovolčice. Rusi mi niso verjeli, mislili so, da sem ovaduh in so me dali pod strogo stražo. Priključil sem se tedaj še redkim dobrovolčcem, ki so postovali v Reni, tam me je oficir Nemec v ruski službi zelo žaljivo ozmerjal. Nisem mogel razumeti, kako more priti tak človek na tako odgoorno mesto.

Odpotovali smo v Srbijo in se v Kragujevacu javili vrhovni komandi. Bil sem bolan, pa so me silili v bolnišnico. Jaz sem to odklonil, ker sem hotel biti borec. V Skoplju so me uvrstili v XII. pešpolk Šumadijske divizije in poslani na bolgarsko fronto. Pri Kumanovem smo se morali zaradi premoci nasprotnika umakniti. Pri novem naskoku pri Gillianju sem bil ranjen in odpeljal so me v Mitrovico v bolnišnico, kjer je bilo na tisoče ranjenecv brez postrežbe. Tu sem ležal pet dni v luči mrzlici. Peti dan so nas atmirali bližajoči se Avstrijci. Kot dobrovolčec sem vedel, kaj me čaka, če me ujamajo. Voza mi bilo nobenega, pa sem vzel palico in bežal. Hotel sem v Crno goro. Toda svi gostinstvi so bili razdejani. Sepal sem ob Pristine, brez denarja. Brez tople obleke, vsje bolan in iscrpan. V Pristini je bilo polno vojakov, bilo do kolena živina je poginjala po ulicah, nad mesom pa so krožila avstrijska homba in tetala. Iskal sem kruha, a izmoglem se zgrediti v plato. Čudno naključje je privedlo k meni vojaka, ki je nekdo služil kot delavec pri nekem očetu Na rami me je odnesel v mojem hišo in lepo poskrbel zame.

Po nekaj dneh sem šel iskat svoj polk. Moja četa je štela komaj še 10 mož. Začeli smo se umikati po trnjevi polj sko-

Tržacana, Vitaliano Raubar in Viljem Hahn, ki sta bila sedaj odlikovana.

MJERE NJEMAČKIH VLASTI U TIROLU

Rastureno društvo »Južni Tirol« Zabrana nošenja oružja. Beč. — Vlasti su donijele odluku kojom se zabranjuje tirolskim seljacima da nose oružje. Pravo na nošenje oružja dobio je tirolski seljac još u XVII vijeku za vrijeme vladanja carice Marije Terezije. Ova odluka vlasti izazvala je zato veliko negodovanje je u Tirolu. Negodovanje je tim veće što su vlasti rasturije i glasovito društvo »Južni Tirol«, koje je imalo sjedište u Innsbrucku. Ovo društvo osnovano je 1919 godine i imalo je velik broj članova. Pored rasturjanja ovog društva, vlasti su donijele odluku i o tome da se citava imovina društvena zapleni u korist državne zajednice. U Tirolu ostaru da će u ovom ovih mjera iz Beča uslijediti i nove mjere.

NOVI ZEMLJOVIDI U NJEMAČKIM SKOLAMA

U njemačkim školama uvode se novi zemljopisni atlas, koji bil imali više odgovarati nacionalsocijalističkim zahtjevima, nego li nešto geografske atlasni, koji su se do sada upotrebljavali. Zemljopisne karte Njemačke moraju označiti i njemačko kulturno područje na istoku i jugoistoku Evrope, koje se prostire izvan granica današnje velike Njemačke. Političke karte njemačkog Reicha, gdje su pojedine zemlje naznačene raznim bojama, ne smiju se više upotrebljavati, budući da se kose s narodnim jedinstvom, kako se prakticira u Njemačkoj. Posebna važnost pridaje se četirima otkrićima i jezicima iz Oznake najesta, koja se nalaze u mozemstvu, imaju biti njemačke, a samo kod osobito važnih mjesta, bit će u zagradi dani i domaći nazivi, što se tiče slavenskih imena, to će se svugdje dati prednost njemačkom načinu pisanja.

zi Albaniji, pol goli, bos, brez muntelje in lraue. Z nemci je šla žalostna procesija žen, otrok, deklet, starcev in civilnih uradnikov. Steze so bile posute z mrljami. Še vedno mi nisi srec, ko se spominjam... V vasi Puki so nas napadli Avstrijci. Bili smo civilno prebivalstvo. Izstrleli kmalu svo muntelje in se morali umakniti Vseposod sam mrtvi, ranjeni in onemogli. Nekaj kilometrov pred Skadrom smo dobili prve hiebe kruha — zavladalo je nepopisno veselje med nami. Tedaj sem videl, kako dragocena stvar je krulil Koncul smo prihli v Drač in čakali nestrupno na prihod ladje. Po desetih dneh so te prišle — bele lastovke — in odpelele so nas ubogeh brodolomcev na Krk, otok neskončne žalosti in smrti...

Toda vsa to trpljenje ni strlo njegovega duha, bil je do svoje smrti trdno prepričan v končno zmago slovanstva. Ni mu bilo dano, da bi dočakal izpolnitve svoje velike nade. Komaj petdeset let starega ga je pobral okrutna smrt. Da ni bil osamljen v njegovi veliki veri, pričja njegov pogreb. Častna četa vojakov, vojska godba in veliko število dobrovoljcev s svojim praporom je koralako pred lafeto, na kateri je polvala njegova krsta, bil je bila pokrila z nozeli iz šopki. Sledilo je njegovim sorodniki, mnogi častniki, zastopniki vseh ljubljanskih emigrantskih društev ter nepregledna vrsta primorskih rojakov in prijateljev.

Ko so spustili krsto v hladno zemljo, je častna četa oddala salvo za slovo od ranjkega borca za naša osvoboditev, prof. dr. E. Turk ga je imenu dobrovoljcev zadnjič pozdravil z globoko občutenimi besedami, in zbrani povel pod vodstvom g. Venturinja so zapeli ob odprtem grobu žalostinko »Blagor mu...«. Ko mu že ni bilo usojeno, da bi smel pohvaliti v rojenom kraju naj bi našli njegovi zemski ostanaki mir v svobodni jugoslovanski zemlji, za katero si se s tako ljubezljivo in požrtvovalnostjo boril. Slava njegovemu spominu! Njegovim porodnikom pa naše iskreno sožalje!

FRANČIŠKA TOMŠIČ

V nedeljo dne 30 julija je bil v Zagrebu pogreb g. Frančiške Tomšič, soproge uglednega zagrebškega pekovskega in slastičarskega obrtnika g. Ivana Tomšiča, doma iz Svođenj pri Gorici. — V 65. letu starosti je podlegla po dolgem bolehanju zavratni bolezni. — Pokojnica je bila izdobra znana narodne družine Mozetičev iz Gorice ter sestra bratov Mozetičev, Franca in Josipa, ki sta bila pred vojno najbolji znana gradbenika na Goriskem.

Do vojne je živela s soprogom Ivanom v Mirnu pri Gorici, kjer sta imela dobro vpeljano trgovino in pekarno. Po vojni sta bila nekaj časa v Ljubljani, preko 10 let pa v Zagrebu. — Vsem Primorcem je bila pokojnica kot prava mati. Za vsako potrebu in prošnjo je bila njihova gostoljubna hiša vedno odprta. Marsikatero družino je v težkih časih brezposelnosti rešila lakote s svojo radodarnostjo. — Dragi pokojnici Frančiški nai bo lahka zagrebška zemlja. g. Ivanu Tomšiču in ostalim sorodnikom ter družinam Mozetič, Tomšič, Adanič in Gostiša naše iskreno sožalje!

(Z. V.)

PAULINA IVANČIĆ

U subotu 29. o. m. preminula je nakon duge bolesti u Dragi Mošenčičkoj u visokoj starosti od 89 godina, Paulina Ivančić, majka direktora sušačke ženske realne gimnazije. Pokojnica je boravila nekoliko godina u Sušaku, kamo se bila preselila u svrhu da može tu školovati svoju djecu. Na Sušaku ostavila je lijepu uspomenu, a tako i u svojoj rodnoj Mošenčičkoj Dragi, gdje je zbog svoje čestitosti bila nadaleko poznata i poštovana. U doba, kad se narodna svijest u onom kraju počela jedva da buđi, ona je htjela da se njezina djeca odgoje u narodnom duhu, zato je ostavila svoj rodni dom i došla na Sušak, samo da bude bliže hrvatskoj školi, gdje su se njezina djeca, naročito sinovi sadašnji direktor Ivan i geometar Mato pripravili za daljnje nauke. Sve to nije išlo bez teških žrtava i mnogo samopjega, ali pokojnica, vrijedna i energična žena, umjela je sve da svlada.

Našim prijateljima Ivanu i Mati Ivančiću i čitavoj rodbini izrazujemo ovime iskreno saudeće. Dobroj pokojnici nekak je laka rođena zemljica i blagi spomen!

Pokoj joj vječni!

U Lupoglavu je umrla 26. srpnja Marija ud. Santali, u dobi od 83 godine.

Peter Banini je umrl u starosti 70 let u Mešini pri hčerki učitelji. Pokojnik je bil markantna oseba. V prvotnom nacionalnem življenju Gorice in Podgore. Sve svoje življenje je bil neutrašen nacionalist, zaveden sokol, vzoren narodnjak. Bil je kromenit značaj in vnet narodni borec. Naše globoko sožalje!

Društvene vijesti

ISTARSKA VRTNA ZABAVA

U subotu 5 VIII u 8 sati na večer održat će HPPD »Istra« vrtnu zabavu na Svećanice, Boronajska 46, u prostranoj bašci gostionice Berić, tri minute hod od travnjačke stanice. Zabava će biti u čisto istarskom tonu. Svi sudjelujući i sam program. Nastupa Pjevački zbor društva »Istra« sa 65 pjevačica i pjevača, naš omladnički zbor, rođenice i balun pod rođenice. Bit će Salvia pošta, Salvi zavtor, klan i sve ostale zabavne atrakcije. O dobrom platu i kaznicu veći narodni računski odbor, a oni koji vole plesati uz dobru glazbu neće moći prigovarati, jer se pobrinu i za to odbor.

Istrani i prijatelji Istrana dodite da sprovedete ugodno iednu večer.

PUČKO PROŠTENJE

U nedelju 6 VIII u 5 sati poslije podne na igralištu Concordie prirediuju sva hrvatska društva i organizacije IISS na Trešnjevici »Pučko proštenje« za poplavljene krajeve. Na toj priredbi sudjeluje i naš Pjevački zbor, zatim rođenice i balun u narodnim nošnjama. Umoljavaju se svi Istrani da prisustvuju toj priredbi sa plemenitom svrhom, u što većem broju.

Lične vijesti

Ana Ziganec, nastavnica Gradjanske škole u Subotici, bješka Ivana Ziganec iz Sovljnaka, Buzet, i Bogić Popović, nastavnik Gradjanske škole u Subotici vjenčani 20. jula o. g. Čestitam!

DEMOGRAFSKI BILTEN IZ ZADRA

od 15 VII do 22 VII 1939 — Rodenih: 17 Umrli: 3 Vjenčanja: 3 Rodeni: Kolar Robert Albertov Ivanov Ante Antunov Peđić Irma Ivanova Čurković Marija Leonardova Goja Ana i Goja Karmela Grgurev, dojci Šternela Rožarija Markova Peljušić Aleksandar Božin Viđković Ante Petrov Glavan Aldo Božin Peroš Marija Stankova Pera Karmela Simunova Barešić Marija Terecija Petrova Skroče Josip Markov Subotić Milivoj Vjekoslavov Lisić Marjan Ivanov Krsčić Lidija Milanova Umrli: Musap Lidija Bukočić Vjekoslav Petan Milko Vjenčanja: Vjebračević i Balarin Antonija Perinčić Kasimir i Dukić Katarina Politeo Bruno i Makiedo Darjia Da se ne bi tko zabunio, čitajući imena, pa pomislilo da smo to pretjeli iz kakvih splićkih novina, istizemo ponovo da je to bilo u Zadru i da smo popis doslovce prenijeli iz zadarskog »San Marcae«.

Urednik: ERNEST RADETIĆ — Odgovorni urednik: IVAN STARI, Zvonimirova ul. 48, III kat. — Vlasnik i izdavač: Konjorština »Istra«. Masarčkova ul. br. 28a. II. Brol telefon 67-99. Čekovno računo: 5 289 — Pretplatna cijena: 100 kruna godišnje. — Broj izdavanja: 12 puta godišnje. — Cijena po broju: 8 kruna. — Posrednik: »Istra«.